

آیین

مازندران

زهر اشکیود

عکس‌ها: بهروز خسروی

همین نشست فردی را هم به عنوان «میراب» انتخاب می‌کنند؛ کسی که در همه سال زراعی پیش رو، بر حسن تقسیم آب و آب‌رسانی مناسب، نظارت دارد.

در ادامه این مراسم دیگر زنان روستا ملبس به لباس محلی شروع به پختن آش می‌کنند.

• طناب‌کشی، لگن‌زنی، آوازخوانی

بخشی از مراسم، مسابقات طناب‌کشی میان مردان آن هم در رده‌های سنی مختلف است. در این میان حضور افرادی با سنین بالا بر گرمای جشن می‌افزاید.

سوی دیگر مراسم مسابقات لگن‌زنی یا همان نواختن موسیقی بر روی سینی‌های بزرگ بین مردان و زنان است تا هر کدام از شرکت‌کنندگان هنر اصیل مازندرانی را در روی سینی‌هایی از جنس روی است، به نمایش بگذارند. همزمان با نواختن آنان همراهی داستان تماشایان اشتیاق به نواختن را می‌افزاید و نوای شاد مازندرانی با موزونی خاص در میان شالیزار طنین انداز می‌شود. داستان شیر زنان و شیر مردان تا پایان مسابقات آنان را همراهی می‌کند و در انتهای این مراسم پیروز مسابقات داستان ترک خورده و تکیده همه آنان است که شادی و شغف را در میان کشاورزان و شالیکاران به ارمغان آورده‌اند؛ همراه آن، آوازهای «کتولی»، «امیری» و دیگر آوازهای مازنی هم از حنجره مردان روستا با آهنگی موزون به صدا در می‌آید. در این قسمت از جشن، مسابقه «خوانندگی مازندرانی» در میان مردان برگزار می‌شود. هر چند همه آنان است که در این مسابقه شرکت کردند طنین صدایشان دل‌انگیز است اما داستان گرم تماشایان برای پیر مردان و پیر زنانی نواخته می‌شود که با کھولت سن آواز محلی سر داده و نفس گرمشان بر گرمی این بزم زیبای می‌افزاید.

• «نوروز خوانی» پای ثابت جشن شالیزار

از آن جایی که نوروز باستانی در پیش است، «نوروز خوانی» پای ثابت جشن شالیزار است. اجرای نوروز خوانی معمولاً با استقبال فراوان مردم مواجه می‌شود. علاوه بر آن

جشن شالیزار، با همه سادگی، جشن شاد و شلوغی است و عمده مراسم آن، در میان گل ولای شالیزارها برگزار می‌شود. میهمانان مراسم با گرد هم آمدن در مکانی که از قبل تعیین شده، به استقبال جشن می‌روند. جشن با تلاوت قرآن کریم توسط قاری آغاز می‌شود و سپس مجری که این سال‌ها به مراسم اضافه شده، برنامه همراه با موسیقی مازندرانی جشن را ادامه می‌دهد. بیشتر کسانی که در این گونه مراسم حضور می‌یابند، خاطرات دوری از آیین‌های سنتی مازندرانی را در حافظه تاریخی دارند و این عامل آنان را به سوی این مراسم سوق می‌دهد.

این جشن‌ها به منظور شکرگزاری از نعمت‌های خداوند برگزار می‌شود. بسیاری از بومیان معتقدند این جشن‌ها موجب افزایش محصول و نیز سختی‌های کاشت، داشت و برداشت را آسان می‌کند و همچنین خداوند به محصولشان برکت می‌بخشد.

برنامه‌هایی که در این جشن اجرا می‌شود، شامل موسیقی‌های بومی محلی همراه با بازی محلی است؛ ساز و آوازهای محلی هم پای ثابت جشن‌ها در مازندران است. آلات موسیقی که در این جشن استفاده می‌شود از چوب‌های محله‌های خودشان است و حتی «للو»یی که در این جشن نواخته می‌شود، از نی‌های کنار شالیزارهاست، گالش‌ها، چوپان‌های مازنی، همراه شالیکارها، نی‌ها را می‌چینند و پس از حالت دادن به آن، به اصطلاح خودشان پروراندن، از آن برای تولید موسیقی استفاده می‌کنند.

• انتخاب میراب، پس از لایروبی

کشاورزان شالیکار مازندرانی، برای آنکه کار کشاورزی خود را به خوبی و با شادی آغاز کنند، ابتدا دور هم جمع می‌شوند و با همکاری همدیگر نه‌های آب را لایروبی می‌کنند. این جزو اصلی جشن شالیزار است. آن‌ها این کار را با مراسم خاصی انجام می‌دهند. این مراسم، ساده و صمیمی است؛ به این صورت که بیل‌ها را برداشته و به هم می‌کوبند و روی شانه‌های خود می‌گذارند و با گفتن «بسم الله» راهی رودخانه‌ها می‌شوند. شالیکارها در

